

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

บทนี้จะได้อภิปรายโดยสรุปถึง วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัยและ
อภิปรายผล พร้อมทั้งขอเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานค่านิชาการ ค่านุคตลากร และค่านฐรการของ
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามระบบของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 4 กลุ่มคือ
 - 1.1 กลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์จังหวัดทุกจังหวัดใน
ประเทศไทย ยกเว้นกรุงเทพมหานคร จำนวน 71 คน
 - 1.2 กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ประกอบด้วยหัวหน้าหน่วยศึกษา-
นิเทศก์จังหวัดทุกจังหวัดในประเทศไทย ยกเว้นกรุงเทพมหานคร จำนวน 71 คน
 - 1.3 กลุ่มหัวหน้าฝ่ายศึกษานิเทศก์จังหวัด ประกอบด้วยหัวหน้าฝ่ายนิเทศ
การสอน หัวหน้าฝ่ายนิเทศบริหาร และหัวหน้าฝ่ายวิจัยและบริการการศึกษา
 - 1.4 กลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random
Sampling) จากศึกษานิเทศก์จังหวัดทุกจังหวัด จังหวัดละ 2 คน จำนวน 142 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 497 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check list) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานค่านวิชา การ ค่านบุคลากร และค่านธุรการของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) จำนวน 75 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามระบบของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ซึ่งใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเช่นเดียวกับตอนที่ 2 จำนวน 15 ข้อ

แบบสอบถามสร้างขึ้นโดยอาศัย การศึกษาค้นคว้า จากตำรา เอกสารผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา จากการตรวจสอบ ปรับปรุงและแก้ไขของอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน เพื่อให้แบบสอบถามถูกต้องตามหลักวิชาและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อผ่านการตรวจสอบจากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว ให้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อกำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีส่งแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยตรง และให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ แบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากร รวมทั้งสิ้น 497 ฉบับ ได้รับกลับคืน 409 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.29 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 393 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.07 ของแบบสอบถามทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการหาถ้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานค่านวิชาการ ค่านบุคลากร และค่านธุรการของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ในงานแต่ละค่านได้แยกวิเคราะห์เป็นตอนๆคือ งานค่านวิชาการ 5 ตอน งานบุคลากร 4 ตอน และงานธุรการ 3 ตอน โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามระบบของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พอจะสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เกี่ยวกับสถานการณ์ภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งสิ้น 393 คน เป็นเพศชายมากกว่า เพศหญิง คือเป็นเพศชายร้อยละ 76.84 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 23.16 ถ้าแยกตามกลุ่ม ตัวอย่างประชากร กลุ่มศึกษาวิชาการจังหวัดเป็นเพศชายทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 กลุ่ม หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดเป็นเพศชายร้อยละ 94.74 เพศหญิงร้อยละ 5.26 กลุ่ม หัวหน้าฝ่ายเป็นเพศชายร้อยละ 69.94 เพศหญิงร้อยละ 30.06 และกลุ่มศึกษานิเทศก์ จังหวัด เป็นเพศชายร้อยละ 67.44 เพศหญิงร้อยละ 32.56

1.2 เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ในช่วง 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.95 ถ้าแยกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มศึกษาวิชาการ จังหวัดมีอายุในช่วง 46-50 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.03 กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ มีอายุในช่วง 51-55 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.08 กลุ่มหัวหน้าฝ่ายมีอายุในช่วง 41-45 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.72 และกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดมีอายุในช่วง 36-40 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.01

1.3 เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีระยะเวลา ค่ำรงตำแหน่งปัจจุบัน ระหว่าง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.77 ถ้าแยกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มศึกษาวิชาการจังหวัด มีระยะเวลาค่ำรงตำแหน่งปัจจุบัน ระหว่าง 1-5 ปีมากที่สุด ร้อยละ 48.15 กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ร้อยละ 29.82 กลุ่มหัวหน้าฝ่ายร้อยละ 52.94 และ กลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด ร้อยละ 37.21

1.4 เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีอายุ ราชการอยู่ระหว่าง 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.10 ถ้าแยกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มศึกษาวิชาการจังหวัดและกลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด มีอายุราชการตั้งแต่ 26ปี ขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.89 และ 40.35 ตามลำดับ กลุ่มหัวหน้าฝ่ายมีอายุราชการ ระหว่าง 16-20 ปีมากที่สุด ร้อยละ 42.48 และกลุ่มศึกษานิเทศก์ มีอายุราชการระหว่าง 11-15 ปีมากที่สุด ร้อยละ 36.43

1.5 เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 68.96 ถ้าแยกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มศึกษาธิการจังหวัดมีวุฒิทางการศึกษา ระดับปริญญาโทมากที่สุด ร้อยละ 64.81 กลุ่มหัวหน้าหน่วย กลุ่มหัวหน้าฝ่ายและกลุ่มศึกษานิเทศก์ มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 63.16, 79.08 และ 75.97 ตามลำดับ

2. เกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการ คำนมูตลากรและกานชุกรการของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด สรุปได้ดังนี้

2.1 การบริหารงานด้านวิชาการ เมื่อพิจารณารวมความเห็นของทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่างประชากร มีความเห็นว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์น้อย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 ถ้าแยกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มศึกษาธิการจังหวัด กลุ่มหัวหน้าฝ่ายและกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความเห็นว่าได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์น้อย แยกกลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ มีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์มาก

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มศึกษาธิการจังหวัดเท่ากับ 2.36 กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์เท่ากับ 2.73 กลุ่มหัวหน้าฝ่ายเท่ากับ 2.33 และกลุ่มศึกษานิเทศก์ เท่ากับ 2.23

2.2 การบริหารงานด้านบุคลากร เมื่อพิจารณาโดยรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 4 กลุ่ม มีความเห็นว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์น้อย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 ถ้าแยกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มศึกษาธิการจังหวัด กลุ่มหัวหน้าฝ่ายและกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์น้อย แยกกลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ มีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์มาก

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มศึกษาธิการจังหวัดเท่ากับ 2.45 กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์เท่ากับ 2.72 กลุ่มหัวหน้าฝ่ายเท่ากับ 2.38 กลุ่มศึกษานิเทศก์เท่ากับ 2.25

2.3 การบริหารงานด้านธุรการ เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 4 กลุ่ม มีความเห็นว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์มาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 ถ้าแยกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร ทั้ง 4 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์มาก

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มศึกษาธิการจังหวัดเท่ากับ 2.68 กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์เท่ากับ 2.95 กลุ่มหัวหน้าฝ่ายเท่ากับ 2.74 กลุ่มศึกษานิเทศก์ เท่ากับ 2.53

3. เกี่ยวกับการบริหารงานตามระบบของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด อรูปได้ ดังนี้

เมื่อพิจารณาโดยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 4 กลุ่ม มีความเห็นว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดได้ปฏิบัติงานตามระบบอยู่ในเกณฑ์มาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 ถ้าแยกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด กลุ่มหัวหน้าฝ่ายและกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ได้ปฏิบัติงานตามระบบอยู่ในเกณฑ์มาก

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดเท่ากับ 2.64 กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์เท่ากับ 2.86 กลุ่มหัวหน้าฝ่ายเท่ากับ 2.64 และกลุ่มศึกษานิเทศก์ เท่ากับ 2.52

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 41-45ปี คำรังกำแห่งปัจจุบันระหว่าง 1-5ปี รับราชการนานระหว่าง 16-20ปี และมีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ถ้าพิจารณาเฉพาะกลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์พบว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ เป็นชายมากกว่าหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 41-45ปีมากที่สุด รองลงไปอยู่ในช่วง 46-50ปี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีเวลาดังกล่าว 11 ปีขึ้นไป มีอายุราชการอยู่ระหว่าง 16-20ปีมากที่สุด และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป รองลงไปคือระดับปริญญาโท ส่วนที่มีวุฒิทางการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรีนั้นมีเป็นจำนวนน้อย ซึ่งเห็นว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดมีระดับพื้นความรู้อยู่ในเกณฑ์สูง การพิจารณาบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ตามที่ผ่านมามักจะใช้ระบบอาวุโสหรือมีเงินเดือนมากมาประกอบการพิจารณา มากกว่าที่จะมองถึงความรู้ ความสามารถของบุคคล ในปัจจุบันวิธีการได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างแต่ก็ยังคงรักษาวิธีการเดิมอยู่ค่อนข้างมาก เมื่อเป็นแนวทางใหม่ให้ได้มาซึ่งบุคคลดี มีความรู้ความสามารถ เหมาะสมที่จะเป็นผู้นำทางการศึกษาได้ จึงควรปฏิรูปให้อย่างมีหลักเกณฑ์ มีวิธีการที่เหมาะสมในการคัดเลือกและแบ่งทั้งบุคคลเหล่านี้ ถ้าการคัดเลือกนั้นได้บุคคลดี มีความรู้ ความสามารถมาเป็นผู้นำ ก็ย่อมหมายถึงการบริหารงานด้านต่างๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็วถึงกว่าที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้ก็เป็นได้

การบริหารงานค้ำวิชาการของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด จากการวิจัยพบว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดได้บริหารงานอยู่ในเกณฑ์น้อย โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรทุกกลุ่มมีความเห็นว่าได้บริหารงานค้ำนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย ถ้าพิจารณางานค้ำวิชาการค้ำกว้างๆ แล้วจะเห็นว่า งานค้ำกระบวนการที่ส่งเสริมงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างประชากรทุกกลุ่มมีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนงานค้ำเกี่ยวกับหลักสูตร งานค้ำนี้เทศการสอน ค้ำการประเมินผลและงานวิจัย ค้ำคว่ำและผลิตเอกสารทางวิชาการ กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเห็นขัดแย้งกัน โดยกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด กลุ่มหัวหน้าฝ่ายและกลุ่มศึกษานิเทศก์ มีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด มีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก จึงสรุปได้ว่า การบริหารงานค้ำวิชาการของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ได้ปฏิบัติต่อศึกษานิเทศก์และบุคคลที่เกี่ยวข้องน้อย เพื่อให้งานในหน้าที่ความรับผิดชอบค้ำวิชาการ ซึ่งถือเป็นงานหลักของศึกษานิเทศก์ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จึงควรได้ปฏิบัติงานหลักต่อศึกษานิเทศก์และบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มากและเป็นประจำสม่ำเสมอ โดยยึดหลักการบริหารงานวิชาการ ให้ดำเนินไปอย่างมีระบบและขั้นตอน ในค้ำกระบวนการบริหารที่ส่งเสริมงานวิชาการ งานเกี่ยวกับหลักสูตร งานนิเทศการสอน การประเมินผล และงานวิจัย ค้ำคว่ำและผลิตเอกสารทางวิชาการ นอกจากนี้ ก่อนออกปฏิบัติงานแต่ละครั้งควรมีการประชุม ปรึกษาหารือถึงวิธีการค้ำที่จะปฏิบัติร่วมกันไว้ล่วงหน้า การที่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ทราบขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบและปฏิบัติงานหลักเป็นประจำสม่ำเสมอ ย่อมจะแสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำทางวิชาการ

การบริหารงานค้ำบุคลากรของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด จากการวิจัยพบว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ได้บริหารงานอยู่ในเกณฑ์น้อย ถ้าพิจารณาถึงการบริหารงานบุคลากรค้ำกว้างๆ จะเห็นว่า การบริหารงานค้ำการสรรหาค้ำบุคลากร กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ในค้ำการพัฒนาบุคคลและค้ำการให้บุคลากรพ้นจากงาน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย สำหรับค้ำการบำรุงรักษา กลุ่มตัวอย่างประชากร มีความเห็นขัดแย้งกัน โดยที่กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์น้อย การสรรหาค้ำบุคคลที่มาค้ำำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา จะใช้วิธีหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์และคณะศึกษานิเทศก์ร่วมกันเสาะแสวงหาค้ำบุคคลที่เห็นเหมาะสมและมีคุณสมบัติถูกต้องตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ.2519 และตามมาตรฐานการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู สายศึกษา-

นี้เทกต์ นอกจากนี้บางจังหวัดยังได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมขึ้นอีก เพื่อตั้งเป็นเกณฑ์การพิจารณา นับว่าเป็นวิธีการและหลักการที่ถูกต้องที่ควรยึดเป็นหลักปฏิบัติในการบริหารงานค้ำนี้ จากที่ได้มีการปฏิบัติตามหลักการและวิธีการดังกล่าว จะเห็นว่าปัญหาการบริหารงานค้ำนุคกลางของศึกษานิเทศก์เกิดขึ้นน้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาทางโตะแทบจะไม่มีเกิดขึ้นเลย การอำนวยความสะดวกและเผยแพร่เกียรติประวัติแก่ศึกษานิเทศก์ที่พ้นจากงาน เพราะเกษียณอายุ นั้น ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ยังไม่เกษียณอายุ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงแปลความหมายไป 2 ประการคือ ทำให้ความเห็นว่าไม่มีเลยนั้น น่าจะหมายความว่า ไม่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น กับหมายความว่า ไม่มีการปฏิบัติงานค้ำนี้เลย ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แสดงความเห็นในข้อ ไม่มีเลยมากที่สุด เพื่อให้การบริหารงานค้ำนุคกลางของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดได้มีการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ที่สูงขึ้น หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด จึงควรมีหลักการ วิธีการและกฎเกณฑ์ในการสรรหาศึกษานิเทศก์ให้โตะมาซึ่งบุคคลที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีการบำรุงรักษาให้ศึกษานิเทศก์และบุคคลอื่นที่อยู่ในความรับผิดชอบ ให้มีความสุข ความสะดวกในการปฏิบัติงาน มีการพัฒนาศึกษานิเทศก์ให้ได้รับการฝึกอบรม ได้ศึกษาต่อเพิ่มเติมมากขึ้น และมีการให้เกียรติ เผยแพร่ เกียรติคุณของศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติงานดี เก่ง และให้บริการอำนวยความสะดวกแก่ศึกษานิเทศก์ที่พ้นราชการด้วยการเกษียณอายุ ถ้าหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดปฏิบัติงานดังกล่าวได้เป็นประจำและสม่ำเสมอ ก็จะทำให้การบริหารงานค้ำนุคกลางมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในการบริหารงานค้ำนี้อย่างแน่นอน

การบริหารงานธุรการของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรทุกกลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดได้ปฏิบัติงานค้ำนี้อยู่ในเกณฑ์มาก ถ้าพิจารณาตามกลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด มีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์มาก ในค้ำงานธุรการและค้ำงานบริการ ส่วนค้ำนี้เกี่ยวกับการเงินนั้น กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเห็นว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดเอง มีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์มาก อย่างไรก็ตาม หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาประจำจังหวัดทุกจังหวัด เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับมาจากส่วนกลางปฏิบัติงานประจำอยู่ใน

จังหวัดต่างๆ มีการบริหารงานภายในหน่วยงานของตนเอง โดยมีหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์เป็น
 ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำของหน่วย มีการบริหารงานตามระบบของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
 จังหวัด มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบริหารงานค้ำชูการของหัวหน้าหน่วย
 ศึกษานิเทศก์จังหวัดต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น เช่น การประสานงานกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
 ตามระบบโครงสร้างและสายบังคับบัญชาของหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษาธิการจังหวัดเป็นเพียง
 ผู้ประสานงานไม่ใช่ผู้บังคับบัญชา แต่ในทางปฏิบัติในข้อตกลงงานธุรการส่วนใหญ่ การเสนอให้ผ่าน
 ศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งทำให้มองเห็นว่าคุณเหมือนศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชา การบริหารงาน
 ค้ำชูการของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด จึงไม่มีความเป็นอิสระเท่าที่ควร ถึงแม้ว่างานค้ำ
 ชูการเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เสริมงานค้ำชูวิชาการก็ตาม แต่ก็มีส่วนอย่างมากที่จะผลักดัน ให้งานค้ำ
 วิชาการก้าวหน้าไปด้วยดี เพื่อให้การปฏิบัติงานค้ำชูการของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ยังเกิดผลดี
 ดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ไม่ต้องผ่านหลายขั้นตอนอย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบัน ควรให้ความเป็น
 อิสระแก่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด มีความรับผิดชอบภายในหน่วยและงานธุรการทุกอย่างให้
 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์เป็นผู้ตัดสินใจและรับผิดชอบโดยตรง โดยไม่ต้องเสนอผ่านศึกษาธิการจังหวัด
 ให้มีการขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งรับมอบอำนาจจากอิมพีโดยตรงแต่ผู้เดียว ซึ่งจะทำให้
 การบริหารงานค้ำชูการของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์เกิดความคล่องตัวมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การบริหารงานตามระบบของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด จากการวิจัยพบว่า
 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ได้มีการปฏิบัติงานตามระบบของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด
 และเป็นไปตามโครงสร้างของศึกษานิเทศก์ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย
 ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2519 อยู่ในเกณฑ์มาก แต่มีงานบางอย่างที่หัวหน้าหน่วย
 ศึกษานิเทศก์จังหวัดปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย เป็นต้นว่า การจัดทำแผนภูมิแสดงสายบังคับบัญชาของ
 หน่วยศึกษานิเทศก์ การมอบอำนาจการปฏิบัติงานให้กับหัวหน้าฝ่ายฯ การจัดศึกษานิเทศก์เข้า
 ฝ่ายต่างๆ เป็นต้น การปฏิบัติงานที่แยกอุปสรรคก็คือศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่ยังมีไม่ครบตาม
 จำนวนที่กำหนดไว้ในระเบียบ ถึงอย่างไรก็ตาม หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ก็ได้จัดศึกษานิเทศก์
 ภายในหน่วยที่มีอยู่ให้เข้าฝ่ายต่างๆ ให้ถูกต้องตามระเบียบ ทั้งนี้ เพื่อให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดทุกคน
 ได้ทราบว่าตนเองอยู่ในฝ่ายใด มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านใด เพียงใด ถ้าหากไม่มีการจัดศึกษานิเทศก์

เข้าในฝ่ายต่างๆดังกล่าว การบริหารงานและการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์เองก็จะประสบปัญหาในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นอย่างแน่นอน เพื่อเป็นแก้ไขปัญหานั้นที่เกิดขึ้นดังกล่าว หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดจึงควรจัดทำโครงการ เสนอขออัตรากำลังศึกษานิเทศก์ให้ครอบคลุมจำนวนที่กำหนดไว้ในระเบียบ และหรือถ้ายังมีจำนวนศึกษานิเทศก์ไม่ครอบคลุมจำนวนก็ควรได้จัดศึกษานิเทศก์ทุกคนให้เข้าอยู่ในฝ่ายต่างๆให้ถูกต้อง สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ จะสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดในลักษณะต่างๆว่าเป็นอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะชี้ให้เห็นว่าการบริหารงานของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดในความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นทั้งสอดคล้องและหรือขัดแย้งกันในเรื่องใด เป็นสิ่งที่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ควรนำข้อมูลดังกล่าว ไปแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานภายในหน่วยให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยคิดว่าการบริหารงานเพื่อให้ประสบผลดีนั้น หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดควรรู้จักรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในสิ่งที่ตนไม่รู้ และแก้ไข ปรับปรุงที่ตนบกพร่องตามกรณีที่สามารถปฏิบัติได้ เพื่อให้การบริหารงานภายในหน่วยศึกษานิเทศก์ดำเนินไปด้วยความราบรื่น บรรลุความสำเร็จตามที่ต้องการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

สำหรับการวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เรื่องที่น่าจะได้ศึกษาต่อไปควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับ

1. การบริหารงานของหัวหน้าฝ่ายทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายนิเทศการสอน หัวหน้าฝ่ายนิเทศบริหาร และหัวหน้าฝ่ายวิจัยและบริการการศึกษาอย่างละเอียด
2. เหนือที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าฝ่ายที่เป็นอยู่และที่ควรจะเป็น เพื่อให้ทราบถึงงานหน้าที่ และความรับผิดชอบของหัวหน้าฝ่ายแต่ละฝ่ายละเอียดยิ่งขึ้น